

Осмислення

УДК 655.4:821.161.2"18/19"Л.Українка

Оксана Левицька

ПЕРЕЧИТАТИ ЛЕСЮ: твори Лесі Українки в сучасному видавничому репертуарі (особливості підготовки видань й тенденції книжкового ринку)

2021 р. відзначаємо 150-річний ювілей Лесі Українки, чия творчість представлена в численній кількості книжкових видань для різних категорій читачів, є у видавничих портфелях вітчизняних видавців і пріоритетом підтримки перекладів за кордоном, водночас моніторинг книгарень цього року засвідчує досить бідний асортимент видань письменниці і щодо кількості назв, і щодо якості книжкових видань. **Метою статті** є огляд видань творів Лесі Українки у видавничому репертуарі й книготорговельному асортименті періоду незалежності України, аналіз загальних тенденцій у підготовці видань та пошуку шляхів розширення й поглиблення асортименту, привернення уваги дослідників творчості Лесі Українки до підготовки нових сучасних змістом і формою видань творів письменниці.

В основі **методології огляду** – метод бібліографічного пошуку, оскільки сучасного бібліографічного показника публікацій творів Лесі Українки не укладено, тож у межах статті зібрано бібліографію видань, користуючись каталогами бібліотек, бібліографічним виданням «Літопис книг», також сайтами видавництва та книготорговельних мереж. З метою систематизації видань на основі читацької адреси, функціонального призначення, визначення типів та видів видань застосовано тематико-типологічний метод.

У **результаті дослідження** здійснено огляд понад півтори сотні видань творів Лесі Українки українських видавництв, в тому числі й перекладів різними мовами. Значну увагу приділено огляду видань творів письменниці для дітей, зокрема й адаптаціям. Простежено тенденції щодо упорядкування вибраних творів, які переважають серед інших в сучасному асортименті, акцентовано увагу на виданнях драматичних творів Лесі Українки у моновиданнях і збірниках, виокремлено якісні з редакторсько-видавничого погляду книги. Простежено особливості видань авторських поетичних збірників, прозових творів письменниці та епістолярного корпусу. В межах дослідження уперше здійснено огляд видань за різними групами, зважаючи на видавничі і книготорговельні класифікації, виявлено повноту видавничого

асортименту й навпаки, потребу видань тієї чи іншої групи творів Лесі Українки.

У **висновках** дослідження підсумовуємо асортиментні характеристики видань творів Лесі Українки на книжковому ринку й пропонуємо рекомендації задля створення нового якісного видавничого продукту, який найкраще представлятиме творчість письменниці на сучасному етапі для різних категорій читачів та удоступнить її для читачів інших країн.

Ключові слова: Леся Українка, видання, переклади, видання для дітей, вибрані твори, зібрання творів, академічне видання.

Вступ

Ювілейні роки письменників традиційно є каталізатором активізації видань їхньої творчої спадщини, внесення авторів у видавничі плани, а також час моніторингу книжкового ринку. Найрезонанснішою подією ювілейного року Лесі Українки на сьогодні є Повне академічне зібрання творів у 14-ти томах, яке підготували у Волинському національному університеті імені Лесі Українки за підтримки Українського інституту книги. Поза цим проектом з'являються поодинокі видання, присвячені 150-річному ювілеєві, а книгарні пропонують украй вузький асортимент видань творів цієї письменниці. То ж є потреба з'ясувати, наскільки повно, глибоко й широко представлена творчість Лесі Українки у видавничому репертуарі й книготорговельному асортименті, виявити, які видання переважали в репертуарі видавців упродовж останніх десятиліть.

Ювілей Лесі Українки підтримує дослідження й видання творів письменниці на державному рівні, зокрема, крім уже згаданого академічного зібрання творів Лесі Українки (Українка Леся, 2021), сучасному лесезнавству присвячено роботу відділу національної бібліографії Національної бібліотеки України імені В. Вернадського, в межах якої очікуємо реалізації проекту «Леся Українка. Твори. Переклади. Література про життя та творчість» (Дзюбич, 2021: 233).

На сьогодні немає актуальної бібліографії видань творів письменниці, дослідники й читачі можуть спиратися хіба на бібліографічний посібник: «Леся Українка (1871–1913) – українська письменниця, поетеса, драматург, публіцист, перекладач, громадський діяч: бібліографічний покажчик до 140-річчя з дня народження», який підготували десятиліття тому (Українка, Леся 2011) та кілька бібліографічних покажчиків, які з'явилися вже 2021 р.

До того ж сучасні видавці потребують книгознавчого моніторингу для включення творів письменниці у видавничі плани.

Метою дослідження є здійснити огляд видань Лесі Українки, що вийшли друком в Україні від часу незалежності. Завдання статті-огляду – методом бібліографічного пошуку виявити книги творів Лесі Українки, здійснити їхню систематизацію за різними критеріями, проаналізувати асортимент сучасних видань з погляду редакторсько-видавничих аспектів та наповнення книготорговельного асортименту, а відтак сприяти новим виданням сучасних видавців.

Теоретичний базис

Для здійснення огляду видань базовими є методи бібліографічного пошуку й систематизації матеріалу, використання методики книгознавчого аналізу й застосування редакторсько-видавничого інструментарію.

Позаяк бібліографічного покажчика видань творів Лесі Українки до 150-річного ювілею не видано, тож основу дослідження становить бібліографічна інформація «Літописів книг» (за три десятиліття незалежної України) та каталогу книжкових видань Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, сайти книгарень та видавництв. Основні видання, які увійшли до огляду, подано у прикінцевому розділі статті «Бібліографія видань творів Лесі Українки».

Виклад основного матеріалу

Огляд видань розпочинаємо з дитячих книг творів Лесі Українки, адже зазвичай перше знайомство з творчістю письменниці здебільшого відбувається через казку «Біда навчить». Традиція ще від «Веселківських» видань 1960-х, коли ця казка вийшла окремою книжечкою з прекрасними ілюстраціями для найменших читачів. Відтоді вона періодично з'являється в репертуарі «Веселки» з ілюстраціями Сергія Гулина (зокрема видання вийшли у 2000, 2006, 2016 рр.). 2001 року ця казка вийшла з друку в донецькому «Сталкері». Сучасні видання казки Лесі Українки пропонує також видавництво «Богдан» з ілюстраціями Лесі Томків у серії «Читання – це справді цікаво!» (2017).

Для дітей, які щойно навчаються читати, дитячі видавці пропонують Українчині твори в серії «Читаємо по складах», зокрема в репертуарі «Навчальної книги – Богдан» є оповідання «Три метелики» з ілюстраціями Ростислава Крамаря» (2015).

«Лелія» – ще одна із дитячих Українчиних казок, яку видають окремим виданням – 2010 року казка вийшла з друку у видавництві «Факт» з ілюстраціями Олександра Гузева. Наявні твори письменниці й у серії львівського видавництва «Апріорі» – «Леся Українка – дітям» (2009).

Сучасні світові тенденції до адаптованих переказів творів для дитячої аудиторії захопили й творчість Лесі Українки – у Київському будинку книги започатковано серію «Мавка. Лісова пісня», у якій вийшли з друку три адаптованих видання: переказ для дітей «Лісової пісні» українською та англійською мовами у білінгві, а також окремими виданнями переклад адаптації англійською та російською мовами. Доповнює серію популярний сьогодні жанр скетчбуків.

Для дітей молодшого та середнього шкільного віку видавці здебільшого добирають твори, які передбачає навчальна програма. У серії «Українські письменники дітям» «Навчальна книга – Богдан» підготувало збірку віршів та казок «Хотіла б я піснею стати» (2011), адресовану вихователям дошкільних закладів, учителям та батькам. Збірник в художньому оформленні Терези Троць, з чорно-білими ілюстраціями, малопривабливими для дітей, дизайнерським несмаком в оформленні обкладинки та неякісною поліграфією може бути корисним хіба з метою добору текстів для певних вікових категорій і полегшенню пошуку освітянам.

До 145-ї річниці від дня народження Лесі Українки Луцький національний технічний університет та Ковельська міська друкарня випустили у світ збірку поезій для середнього шкільного віку «Давня весна» та казку «Біда навчить» (2006).

Найбільшу групу видань у видавничому асортименті складають вибрані твори. Видавництво «Фоліо» в серії «Шкільна бібліотека української та світової літератури» періодично випускає з друку видання вибраних творів Лесі Українки під назвою «Лісова пісня». Об'ємна понад 600-сторінкова книга вміщує добірку поетичних текстів та драматургію з передмовою академіка Миколи Жулинського, проте зорієнтоване на шкільну програму навчання та юнацьку аудиторію. Перевидання цієї книги виходили з друку 2011, 2012, 2013, 2017 рр., накладом здебільшого півтори-дві тисячі примірників, різняться видання хіба художньо-технічним оформленням й, відповідно, вартістю. Щоправда, видавці підготували й колекційний тираж цієї книги кількістю 100 прим., які віддруковані

на папері високої якості й оздоблені палітуркою з натуральної шкіри із золотим тисненням, вартість такого примірника сягала понад 9 тис. грн.

Найбільш доступними є книги вибраних творів «Клубу сімейного дозвілля» також з титульною назвою «Лісова пісня» (видані накладами 6–10 тис. прим. у 2009, 2010, 2011, 2014, 2019 рр.), що вміщують драматичні поеми й лірику Лесі Українки, а також «Кращі твори» (упоряд. Лукаш Скупейко) (2012; 7000 прим.). Найбільшим накладом вийшли «Вибрані твори» у видавництві «Шанс» (2013; серія «Шкільна бібліотека; 17 818 прим. державним коштом).

Асортимент видань, що задовольняють попит на вибрані твори Лесі Українки останнього десятиліття, становлять: «Поезія. Драматичні твори» («Наукова думка», 1999, 2001, 2004, 2008), «Бояриня. Лісова пісня» («Український письменник», 2000), «Твори» («Дніпро», 2000), «Вірші. Драматичні поеми» («Фоліо», 2005, 2006, 2007, 2008), «Поеми, драми, ліричні твори», «Вибрані твори» («Навчальна книга Богдан», 2010), «Незабутні шедеври» (БАО, 2009, 2011), «Горить моє серце» («Київська правда», 2004), «Я любила вік лицарства» («Країна Мрій», 2008), «Поезії. Лісова пісня» (БАО, 2007), «Вибране» («Школа», 2003, 2008), «Вірші. Драматичні поеми» («Комсомольська правда. Україна», 2008), «Лісова пісня» («Аргумент Принт», 2012), «Вибрані поезії» («Карпати», 2007), «Вибрані твори» («Країна мрій», 2009), «Волинський скарб» (Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011), «Contra spem spero» («Кондор», 2020), «Думи і мрії» (КСД, 2020).

Титульною назвою творів Лесі Українки вже традиційно вважають «Лісову пісню», вона домінує над усіма іншими текстами в медійному просторі, репертуарах театрів і, природно, у видавничих портфелях. За останні два десятиліття налічується понад два десятки видань цієї драми, від знакової в історії культури й книжкової графіки книги з ілюстраціями Софії Караффи-Корбут видавництва «Веселка» (2007), до сучасних електронних видань у новітніх застосунках, до читання яких більше охочі школярі та студенти.

Проте якісною редакційно-видавничою підготовкою, а тим паче якісною поліграфією, можемо відзначити далеко не кожную з аналізованих книг. Варті уваги видання видавництва «Основи» 2014 р., переосмислені в сучасних ілюстраціях Поліни Дорошенко,

сучасна графіка якої контрастує зі стилем тексту твору, проте робить книгу стильним сучасним виданням, що вирізняється з-поміж інших публікацій драми. Це видання отримало визнання і від книжкових експертів – воно увійшло до одного з найпрестижніших міжнародних каталогів «Білі круки». Якісно видана ця драма Лесі Українки й у новій книзі видавництва «Апріорі», з ілюстраціями Олесі Вітовської, хоча її художнє оформлення видання зорієнтоване здебільшого на юну аудиторію школярів.

Інші ж видання представлені в низькій якості поліграфічній продукції, що не сприяє естетичній насолоді від читання, залежується на полицях книгарень та бібліотек, не відповідає читацьким очікуванням та сучасним тенденціям книжкової практики. Серед них видання БАО, «Грамоти», «Вівату», більшість видань «Фоліо», «Фактора» та ін.

Напередодні ювілею побачили світ два знакові видання для сучасної лесезнавчої науки і зорієнтовані на глибше прочитання творів Лесі Українки також серед ширшої читацької аудиторії. Йдеться про «Коморівську» книгу «Апокрифи» (2020), де твори Лесі Українки супроводжують чотири глибокі й з новими сенсами розмови Оксани Забужко з Блаженнішим Святославом Шевчуком, а також книга вибраних творів «Вже близько рай, Земля обітована» (2021), що побачила світ з ініціативи Артура Рудзицького й об'єднує поетичні і драматургічні твори, а також переклади, пов'язані з біблійними мотиви. Це видання супроводжується дослідженням Віри Сулими про біблійну тематику у творчості письменниці та ілюстроване графікою на цю ж тематику Ефраїма Моше Лілієна.

Інші Українчині драми окремими виданнями з'являються на книжковому ринку досить рідко, для їхньої появи має бути певна причина, щоб видавець включив такі книги у видавничі плани й не зазнав ризиків збитків. Тож окремими книгами час від часу виходила «Бояриня», включена у програму 10-го класу («Надстир'я», 2003; «Навчальна книга – Богдан», 2006; «Андронум», 2020) та ін. Заохочувати підлітків до читання інших творів Лесі Українки – для видавців справжній виклик, тим паче, за умов млявої підтримки читання в державі назагал й середовищі молоді зокрема. Тож привертають увагу поодинокі спроби, як-от драми «Камінний господар» та «Оргія», а також поема «Роберт Брюс, король шотландський» Видавця Вадима Карпенка. Книги вийшли у серії

«Місто пригод», (2006, 2014). Для прикладу процитуємо анотацію, якою приваблює видавництво юних читачів:

«Хто шукає пригоди, той їх знаходить. Або ж пригоди знаходять його. Іспанський ловелас Дон Жуан заради жінки вирішив змінити своє життя та прибрати до рук чужу власність і... Корінфський співець Антей заради жінки вирішив змінити її життя та знехтувати власним достатком і... те саме. Чого тільки не зустрінеш у “Місті пригод”. До уваги уважного читача драми неперевершеної письменниці “Оргія” та “Камінний господар”».

Проте ці книги мають дуже низьку культуру художньо-технічного оформлення та поліграфії, то ж перспективною цю серію не назвемо.

Знаковим виданням останнього десятиліття є «Руфін і Прісцилла», яка вийшла у «Либеді» 2011 р. в упорядкуванні, з післямовою і примітками Володимира Панченка та ілюстрована довершеною графікою Сергія Якутовича.

Збірники драм Лесі Українки все частіше з'являються на книжковому ринку, зорієнтовані здебільшого на масового читача в масовому чи науково-масовому типах видань. Подією у літературно-видавничому процесі був вихід 2001 року збірника драматичних поем «Оргія» у Видавництві Соломії Павличко «Основи» в серії «Аристократи духу». Також збірники драматичних творів є в репертуарі Видавничого дому Дмитра Бураго (2007), «Мистецтва» (2008), «Знання» (2018), Центру учбової літератури (2021) та ін.

Окрему групу видань становлять авторські поетичні збірники, десяток видань останніх років поезій Лесі Українки – це вибрані поетичні тексти в різній конфігурації віршів та поем, видані й у великих видавництвах накладом до 2-х тис. прим. (приміром, «Фоліо», 2010, 2012, Центр учбової літератури», 2021, Видавничий дім Дмитра Бураго, 2007), і невеликі наклади (від 300 прим.) у друкарнях. Серед них годі шукати книгу, яка варта була б поетеси, мала б оригінальний книжковий дизайн, а саме видання художню цінність.

Увійшли поезії Лесі Українки в широковідомій серії «Мініатюри» харківського «Фоліо», у ній вийшло кілька перевидань збірника поезій «До музи» в художньому оформленні Л. Кирпач-Осипової (2007, 2008, 2013 pp.).

Україні рідко у репертуарі видавців з'являються прозові твори письменниці, особливо для дорослих, тож такі видання не проходять повз увагу дослідників та читачів Лесі Українки. 2015 року у видавництві «Академія» вийшла з друку книга «З людської намови» з передмовою Вікторії Сірук.

Не можна оминати увагою тритомне видання листів в упорядкуванні Валентини Прокіп, що побачило світ у видавництві «Комора» (2016–2018), якісна текстологічна підготовка, книжковий дизайн, поліграфія та активна промоційна кампанія видавництва посприяли приверненню уваги до епістолярного корпусу письменниці.

Вирізняється з переліку видань спроба упорядкувати усі твори письменниці в одному томі – під такою назвою ірпінське видавництво «Перун» 2008 видало всю відому творчу спадщину Лесі Українки в упорядкуванні Григорія Латника.

Не зупинятимусь детально на виданнях для фахового читача, адже ці книги не потраплять на полиці книгарень, проте важливо зазначити наявність також сучасних репринтних видань Лесі Українки. У цьому першість належить Луцьким видавцям – 2008 року вийшла репринтна «Стародавня історія східних народів» в упорядкуванні та з коментарями Олени Огневої та Надії Стащенко, 2011 р. збірка «На крилах пісень», 2015 факсимільна «Лісова пісня».

Але найбільшою подією видавничої історії Лесі періоду незалежної України стало видання Повного академічного зібрання творів у 14-ти томах, як таке, що вперше найповніше й найбільш відповідно на сучасному рівні розвитку текстологічної науки презентує літературну спадщину письменниці й перекладачки, має якісне художньо-технічне й поліграфічне виконання, й доступне в електронній версії для усіх зацікавлених.

Сподіваюся, що ювілейна дата, привернення уваги до видань Лесі Українки, державна підтримка, запит читачів й амбіції видавців дадуть новий якісний видавничий продукт.

Розуміючи важливість міжкультурної комунікації для того, щоб ставати видимими для світу, представити твори Лесі Українки ширшій аудиторії неукраїномовних читачів, а серед них і дослідників, маємо дбати про переклади іншими мовами. Серед українських видань перекладів зверну увагу на книгу вибраних творів «Квітка на долоні вічності» – двомовне видання українською та

кримськотатарською мовами, 2012 р. видане у львівському видавництві «Світ» накладом 3 тис. прим.

2012 р. у Харкові вийшли з друку «Драми» Лесі Українки в перекладі Вікторії Волиної, накладом лише 200 прим. Ще меншим накладом – 100 примірників побачило світ видання драматичної поеми «Одержима» та добірки тринадцятьох поезій у французькому перекладі, Марії Джури, видане у львівському видавництві «Levada» 2020 р.

Як і серед оригінальних видань, найбільше перекладів є «Лісової пісні», зокрема Волинський національний університет імені Лесі Українки має у своєму репертуарі переклад англійською Персиваля Канді (2011), польською Єжи Літвінюка (2016), білоруською В'ячеслава Рагойші (2021), кримськотатарською Юлдуса Кандима (2021). 2016 р. вийшов друком переклад Юрія Ботвінка мовою гінді (Київський університет). Переклад Вірляни Ткач, Ванди Фіппс вийшов з друку в Київському будинку книги 2021 р. У цьому видавництві є також вже згадані переклади адаптацій «Лісової пісні» англійською та російською мовами, видані 2019–2021 рр.

2021 року твори Лесі Українки були серед пріоритетів програми підтримки перекладів «Транслейт Юкрейн» («Translate Ukraine») Українського інституту книги, відтак з друку вийдуть переклади «Лісової пісні» азербайджанською турецькою, прозові твори арабською та «Триптих (Що дасть нам силу)», «Адвокат Мартіан» німецькою.

Наукова новизна

У рік 150-річного ювілею наукова спільнота та кваліфіковані й некваліфіковані групи читачів, працівники бібліотек та книгарень, а також видавці очікують на підготовлений у середовищі бібліографів та науковців-лесезнавців бібліографічний покажчик, який би продовжив розпочату до 140-річчя бібліографічну роботу і здійснив систематизацію видань за останні десять років. Проте на сьогодні такого покажчика немає, тож у межах статті зібрано основний масив видань Лесі Українки, користуючись каталогами бібліотек, бібліографічним виданням «Літопис книг», також сайтами видавництв та книготорговельних мереж. У межах дослідження уперше здійснено огляд видань за різними групами, зважаючи на видавничі й книготорговельні класифікації, виявлено повноту видавничого асортименту й навпаки, потребу видань тієї чи іншої

групи творів Лесі Українки. Книгознавчі й редакторсько-видавничі підходи до систематизації й аналізу асортименту видань творів Лесі Українки можуть доповнити сучасні наукові дослідження про Лесю Українку, виявити слабкі місця у формуванні видавничого репертуару, заохотити дослідників творчості Лесі Українки до підготовки нових, сучасних змістом і формою книжкових видань, які б відповідали і тенденціям видавничого ринку, і запитам читачів авторки, а отже репрезентували сучасний стан вивчення й представлення творчої спадщини видатної письменниці.

Висновки

Бібліографія видань творів Лесі Українки засвідчує сталий інтерес видавців до творчості письменниці, який підвищується в ювілейні роки, а також реагує на потреби ринку, зокрема зміни в навчальних програмах та читацьку потребу у виданні тих чи інших творів. Проаналізовані види й групи видань виявили потребу в оновленні вибраних творів, підготовці актуальних з погляду сучасної літературознавчої науки коментованих науково-масових видань для нефархових читачів, виданні якісних щодо художньо-поліграфічних характеристик книг, які викликали б зацікавлення в широкій аудиторії поціновувачів книжкових видань. Сьогодні можна говорити, що видання академічного зібрання творів у 14-ти томах, доступне кожному читачеві в електронному та друкованому форматах частково задовольнить попит на видання творів Лесі Українки і може стати поштовхом для нової хвилі видань масового та науково-масового типів на основі академічного корпусу текстів.

Емпіричні дослідження засвідчили, що львівські невеликі приватні книгарні пропонують вкрай бідний асортимент видань Лесі Українки, від однієї до п'яти книг, у кількох книгарнях не виявилось жодної позиції, у тому числі й мережевих книгарнях «Фоліо», найбільшого за кількістю назв видавця творів Лесі Українки. Книготорговельні мережі мають ширший асортимент видань останнього десятиліття, зокрема онлайн «Книгарня Є» в асортименті має близько трьох десятків видань (станом на червень 2021 р.), дещо ширший асортимент має «Якабу» – здебільшого завдяки електронним книгам.

Середній наклад сучасних видань Лесі Українки складає 2 тис. прим., для порівняння, наклад збірки «Лірика» Лесі Українки, виданий у видавництві «Дніпро» 1970 р. (напередодні 100-річчя)

становив 50 тис. прим. Та й видані книги загалом не заохочують до придбання та читання через низьку якість поліграфії, невиразне художнє оформлення, відсутність унікального змісту й слабку промоцію творів письменниці. Сподіваємося, що огляд видань творів письменниці приверне увагу лесезнавців до підготовки нових видань для широкого загалу, які наповнять полиці книгарень, публічних та приватних бібліотек.

Бібліографія видань творів Лесі Українки

1. Гринник, О. (2011). *Струни палкого серця: пісні на вірші Лесі Українки*. Севастополь: Кручинін Л. Ю.
2. Данилюк, Н. (упоряд.) (2019). *Леся Українка у світі перекладу. Вибрані переклади європейськими мовами*. Київ: Кондор.
3. *Леся Українка – дітям*. (2021) / передм., упорядкув. Д. Іваницька. Львів: Априорі. (Серія «Априорі – дітям»).
4. Українка Леся (2016). *Лісова пісня*. Київ: Основи.
5. Українка Леся (2018). *Мавка. Лісова пісня: скетчбук*. Київ: Київський будинок книги (Скечбук Film.ua).
6. Українка Леся, Шевчук, С. Бл., Забужко, О. (2020). *Апокриф. Чотири розмови про Лесю Українку*. Комора.
7. Українка Леся. (1970). *Лірика*. Київ: Дніпро. (Перлини світової лірики).
8. Українка Леся. (1995). *Сім струн: поезії / пер. груз. Р. Чілачава*. Київ: Гол. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України.
9. Українка Леся. (1999). *Поезія. Драматичні твори*. Київ: Наукова думка, (Бібліотека школяра).
10. Українка Леся. (2000). *Біда навчить*. Київ: Веселка.
11. Українка Леся. (2000). *Бояриня. Лісова пісня*. Київ: Український письменник.
12. Українка Леся. (2000). *Твори*. Київ: Дніпро, 2000.
13. Українка Леся. (2001). *Біда навчить*. Донецьк: Сталкер.
14. Українка Леся. (2001). *Квітка на долоні вічності: вибр. тв. Сімферополь: Доля (Укр. та кримськотатар.)*.
15. Українка, Леся. (2001). *Оргія: драматичні поеми*. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи» (Аристократи духу).
16. Українка Леся. (2001). *Поезія. Драматичні твори*. Київ: Наукова думка. (Бібліотека школяра).
17. Українка Леся. (2002). *Лісова пісня*. Луцьк: Надстир'я.
18. Українка Леся. (2002). *Роберт Брюс, король шотландський (шотландська легенда)*. Київ: Видавець Вадим Карпенко.
19. Українка Леся. (2003). *Бояриня: драмат. поема*. Луцьк: Надстир'я.
20. Українка Леся. (2003). *Вибране*. Київ: Школа (Шкільна хрестоматія).

21. Українка Леся. (2003). *Роберт Брюс, Король шотландський*: шотландська легенда. Київ: Видавець Вадим Карпенко; Дзеркало. (Дитяча шухлядка).
22. Українка Леся. (2004). *Горить моє серце*: вірші та поеми. Київ: Київська правда.
23. Українка Леся. (2004). *Камінний господар*: драми. Київ: Видавець Вадим Карпенко.
24. Українка Леся. (2004). *Лісова пісня*. Харків: Видавничий будинок «Фактор».
25. Українка Леся. (2004). *Поезія. Драматичні твори*. Київ: Наукова думка. (Бібліотека школяра).
26. Українка Леся. (2005). *Вірші. Драматичні поеми*. Харків: Фоліо. (Українська класика).
27. Українка Леся. (2006). *Біда навчить*. Київ: Веселка.
28. Українка Леся. (2006). *Бояриня*: драмат. поема. Київ: Богдана. (Із скарбниці української літератури).
29. Українка Леся. (2006). *Вірші. Драматичні поеми*. Харків: Фоліо. (Українська класика).
30. Українка Леся. (2006). *Давня казка*. Київ: Школа. (Хрестоматія школяра).
31. Українка Леся. (2006). *Камінний господар*. Київ: Видавець Вадим Карпенко. (Місто пригод).
32. Українка Леся. (2006). *Лісова пісня = Das Waldlied* / пер. І. Качанюк-Спех. Львів. (Укр. та нім. мовами).
33. Українка Леся. (2007). *Вибрані поезії* / пер. Л. Балла. Ужгород: Карпати, 2007. (Укр., угор. мовами).
34. Українка Леся. (2007). *Вірші та поеми*. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго. (Поетичні свічада України).
35. Українка Леся. (2007). *Вірші. Драматичні поеми*. Харків: Фоліо. (Українська класика).
36. Українка Леся. (2007). *До музи*. Харків: Фоліо. (Українська класика).
37. Українка Леся. (2007). *Драматичні твори*. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго. (Поетичні свічада України).
38. Українка Леся. (2007). *Лісова пісня*. Київ: Веселка.
39. Українка Леся. (2007). *Поезії. Лісова пісня* / Леся Українка. Донецьк: БАО.
40. Українка Леся. (2008). *Вибране*. Київ: Школа. (Бібліотека шкільної класики).
41. Українка Леся. (2008). *Вірші. Драматичні поеми*. Київ: Комсомольская правда Украина, 2008. (Книжная коллекция «Комсомольской правды» в Украине).
42. Українка Леся. (2008). *Вірші. Драматичні поеми*. Харків: Фоліо. (Українська класика).
43. Українка Леся. (2008). *До музи*. Харків: Фоліо. (Українська класика).
44. Українка Леся. (2008). *Драматичні твори*. Київ: Мистецтво.

45. Українка Леся. (2008). *Зоря поезії*. Донецьк: Донеччина.
46. Українка Леся. (2008). *Лісова пісня*. Харків: Фоліо. (Українська література. Колекція).
47. Українка Леся. (2008). *Поезія. Драматичні твори*. Київ: Наукова думка, (Бібліотека школяра).
48. Українка Леся. (2008). *Стародавня історія східних народів*. Перевид. 1918. Кам'янець-Подільський: Буйницький О. А.
49. Українка Леся. (2008). *Стародавня історія східних народів*. Репр. вид. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008.
50. Українка Леся. (2008). *Усі твори в одному томі*. Київ; Ірпінь: Перун. (Поетична поличка «Перуна»).
51. Українка Леся. (2008). *Я любила вік лицарства...: вибрані твори / Київ: Країна Мрій*. (Бібліотека школяра).
52. Українка Леся. (2009). *Вибрані твори*. Київ: Країна мрій (Духовні джерела).
53. Українка Леся. (2009). *Вірші та поеми*. Київ: Велес. (Класика української літератури).
54. Українка Леся. (2009). *Лісова пісня*. Донецьк: БАО. (Бібліотека школяра та студента. Українська класична література)
55. Українка Леся. (2009). *Лісова пісня. Драматичні поеми. Лірика*. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля. (Шедеври на всі часи).
56. Українка Леся. (2009). *Незабутні шедеври: поезія, драматургія*. Донецьк: БАО.
57. Українка Леся. (2009). *Нехай мої струни лунають...: вибрані поезії*. Луцьк: Волинська обласна друкарня.
58. Українка Леся. (2010). [Поезії]. Харків: Фоліо.
59. Українка Леся. (2010). *Вибрані твори*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. (Класна українська класика).
60. Українка Леся. (2010). *Лелія*. Київ: Факт.
61. Українка Леся. (2010). *Лісова пісня. Драматичні поеми. Лірика*. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля. (Шедеври на всі часи).
62. Українка, Леся. (2011). *Волинський скарб: вибр. твори*. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011.
63. Українка Леся. (2011). *Лісова пісня = Ukrainka, Lesya. Forest song* [пер. з укр. П. Канді. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки (Укр., англ. мовами)].
64. Українка Леся. (2011). *Лісова пісня. Драматичні поеми. Лірика*. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля. (Шедеври на всі часи).
65. Українка Леся. (2011). *Лісова пісня*. Луцьк: Волинська обласна друкарня.
66. Українка Леся. (2011). *Лісова пісня*. Харків: Фоліо. (Шкільна бібліотека української та світової літератури).
67. Українка Леся. (2011). *На крилах пісень*. Репр. відтворення вид. 1893 р. Луцьк: Надстир'я.

68. Українка Леся. (2011). *Незабутні шедеври*: поезія, драматургія. Донецьк: БАО.
69. Українка Леся. (2011). *Руфін і Прісцилла*. Київ: Либідь.
70. Українка Леся. (2011). *Хотіла б я піснею стати*: поезії, казки. Тернопіль: Навчальна книга Богдан. (Серія «Українські письменники дітям»).
71. Українка Леся. (2012). [Поезії]. Харків: Фоліо.
72. Українка Леся. (2012). *Квітка на долоні вічності* = Бакьийлик авучындаки чечек: вибр. тв.: у 2-х т. / пер. Ю. Кандимов, А. Велієв. Львів: Світ.
73. Українка Леся. (2012). *Кращі твори*. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля.
74. Українка Леся. (2012). *Лісова пісня*. Київ: Грамота.
75. Українка Леся. (2012). *Лісова пісня*. Харків: Фоліо. (Шкільна бібліотека української та світової літератури).
76. Українка, Леся. (2012). *Лісова пісня*: драма-феєрія, поезія. Харків: Аргумент Принт, 2012. (Українська класична література).
77. Українка Леся. (2013). *Вибрані твори*. Київ: Шанс. (Шкільна бібліотека).
78. Українка Леся. (2013). *До музи*. Харків: Фоліо. (Українська класика).
79. Українка Леся. (2013). *Лісова пісня*. Харків: Фоліо. (Шкільна бібліотека української та світової літератури).
80. Українка Леся. (2014). *Вибрані твори*. Київ: КМ-БУКС. (Духовні джерела).
81. Українка Леся. (2014). *Лісова пісня. Драматичні поеми. Лірика*. 2-ге вид., стер. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля. (Шедеври на всі часи).
82. Українка, Леся. (2014). *Роберт Брюс, король шотландський*. Київ: Видавець Вадим Карпенко. (Місто пригод).
83. Українка Леся. (2015). *З людської намови*: проза. Київ: Академія. («In studio»).
84. Українка Леся. (2015). *Лісова пісня*. Факсиміл. вид. 1914 р. Луцьк; Ковель: Надстир'я.
85. Українка Леся. (2015). *Три метелики*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. (Читання це справді цікаво!).
86. Українка Леся. (2016). *Біда навчить*. Ковель: Ковельська міська друкарня.
87. Українка Леся. (2016). *Біда навчить*. Луцьк: ЛНТУ; Ковель: Ковельська міська друкарня.
88. Українка Леся. (2016). *Давня весна*: вірші. Ковель: Ковельська міська друкарня.
89. Українка Леся. (2016). *Купала на Волині*. Ковель: Ковельська міська друкарня.
90. Українка Леся. (2016). *Лісова пісня* = Ukrainka, Lesia. Pieśń lasu / пер. з укр. Є. Літвінюка. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки (Укр., пол. мовами).
91. Українка, Леся. (2016). *Слово, моя ти єдина зброє...* Луцьк.
92. Українка Леся. (2016–2018). *Листи* (Т. 1–3). Київ: Комора. (Persona).

93. Українка Леся. (2017). *Біда навчить*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан («Читання це справді цікаво!»).
94. Українка Леся. (2017). *Лісова пісня*. Харків: Віват. (Шкільна бібліотека)
95. Українка Леся. (2017). *Лісова пісня*. Харків: Фоліо. (Шкільна бібліотека української та світової літератури).
96. Українка, Леся. (2017). *Три метелики*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. (Читаємо по складах).
97. Українка Леся. (2018). *Лісова пісня* = Ukrainka, Lesya. *Forest song* [пер. з укр. П. Канді]. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки (Укр., англ. мовами).
98. Українка Леся. (2018). *Лісова пісня. Бояриня*. Київ: Знання. (Скарби).
99. Українка Леся. (2018). *Лісова пісня*. Новоград-Волинський: Гембарський О. П.
100. Українка Леся. (2019). *Лісова пісня. Бояриня*. Кондор.
101. Українка Леся. (2019). *Лісова пісня. Вибране*. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля. (Перлини української класики).
102. Українка Леся. (2019). *Лісова пісня*. Харків: Фоліо. (Шкільна бібліотека української та світової літератури)
103. Українка Леся. (2020). *Contra spem spero! Вибрані поезії*. Кондор.
104. Українка Леся. (2020). *Думи і мрії*. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля.
105. Українка Леся. (2020). *Лісова пісня*. Київ: Андронум.
106. Українка Леся. (2021). *Вже близько рай, Земля обітована...: вибр. тв.* Київ.
107. Українка Леся. (2021). *Драми та драматичні поеми*. Київ: Центр учбової літератури. (Класика української літератури)
108. Українка Леся. (2021). *Лісова пісня: переказ для дітей*. Київ: Київський будинок книги. (укр., англ.).
109. Українка Леся. (2021). *Лісова пісня*. Київ: Book Chef. (Шкільна серія).
110. Українка Леся. (2021). *Лісова пісня*. Львів: Апріорі.
111. Українка Леся. (2021). *Повне академічне зібрання творів* (Т. 1–14). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки.
112. Українка Леся. (2021). *Поезії*. Андронум, 2021.
113. Українка Леся. (2021). *Поезія*. Київ: Центр учбової літератури. (Класика української літератури).
114. Українка Леся. (2021). *Поеми, драми, ліричні твори /* упоряд. Б. Щавурський. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. (Серія «Богданова шкільна наука»).
115. Українка Леся. (2021). *Поеми, драми, ліричні твори*. Тернопіль: Богдан, 2021. (Світовид).
116. Українка Леся. (2012). *Драми /* пер. с укр. В. Волиной. Харків: Бровин А. В.
117. Українка, Леся. (2019). *Лесная песня: пересказ для детей*. Київ: Київський будинок книги.

118. उक्राईका, लेस्या. (2016). *वन-गीत* / = Українка, Леся. *Лісова пісня* / пер. на гінді Юрій Ботвінкін. Київ: Київський ун-т.
119. Ukrainka Lesia (2019). *Mavka. The forest song: adapted for children* / пер. Макс Константиновський. Київський будинок книги.
120. Ukrainka Lesia (2020). *Le poeme «La Possédée» en traduction française = Драма «Одержима» Лесі Українки у французькому перекладі* / trad. du drame de l'ukr. en fr. Maria Djoura. Lviv: Levada. (Фр., укр. мови).
121. Ukrainka Lesia (2021). *Лісова пісня* / пер. англ. В. Ткач, В. Фіппс. Київ: Київський будинок книги, 2021. (Крафт Еволюція). (Укр., англ. мови).

Література

- Аврахов, Г. (2007). Леся Українка: Проблеми текстології та історії друку: до 12-томного вид. творів, 1975–1979. Луцьк: Твердиня. 228 с.
- Данилюк, Н. (ред.). (2019). Леся Українка у світі перекладу (вибрані переклади європейськими мовами): навч. посіб. для студ. / упоряд. і відповід. ред.: Н. Данилюк. Київ: Видавничий дім «Кондор». 272 с.
- Дзюбич, С. (2019). Леся Українка в українській бібліографії ХХ ст.: крізь призму сучасного сезезнавства. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Вип. 51. С. 233–242.
- ДСТУ 3017: 2015 (2015). Видання. Основні види: Терміни та визначення: вид. офіц. Київ: Держстандарт України, 2016. 36 с.
- Златогорська, Л. (2010). Леся Українка: матеріали до бібліографії. *Леся Українка: доля, культура, епоха: зб. ст. і матеріалів*. Луцьк. Вип. 1. С. 162–169.
- Леся Українка: бібліогр. матеріали до 150-річчя з дня народження видатної української поетеси, прозаїка, драматурга. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/5486>
- Літопис книг: Державний бібліографічний покажчик України (1991–2021). Національна бібліотека України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- Ні! Я жива, я буду вічно жити...: бібліогр. покаж. до 140-річчя від дня народження Лесі Українки (2011). URL: <http://biography.nbuv.gov.ua/data/data/bibliogr/2990.pdf>
- Про відзначення 150-річчя з дня народження Лесі Українки: Постанова Верховної Ради України. Відомості Верховної Ради. 2018. № 11. Ст. 64.
- Українка Леся. (2021). *Повне академічне зібрання творів* (Т. 1–14). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки.

References

- Avrakhov, H. (2007). *Lesia Ukrainka: Problemy tekstolohii ta istorii druku: do 12-tomnoho vyd. tvoriv, 1975–1979* [Lesya Ukrainka: Problems of textology and history of printing. T. 1–12 (1975–1979)]. Lutsk: Tverdnyia. 228 s.
- Dziubych, S. (2021). *Lesia Ukrainka v ukrainskii bibliohrafi 20 st.: kriz pryizmu suchasnoho leseznavstva* [Lesia Ukrainka in the Ukrainian bibliography of the twentieth century through the prism of contemporary Lesia studies]. In *Naukovi*

pratsi Natsionalnoji biblioteki Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. 2019. Iss. 51. P. 233–242 (in Ukrainian).

DSTU 3017: 2015 (2016). *Vydannia. Osnovni vydy: Terminy ta vyznachennia* [Information and documentation. Editions. Basic types. Terms and definitions conceptions]. Kyiv. 36 c.

Zlatohorska, L. (2010). Lesia Ukrainka: materialy do bibliografii [Ukrainka Lesya: Bibliography]. In *Lesia Ukrainka: dolia, kultura, epokha: zb. st. i materialiv* [Ukrainka Lesya: fate, culture, epoch: a collection of articles and materials] (Iss. 1, pp. 162–169). Lutsk, Ukraine: Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrainky (in Ukrainian).

Danyliuk, N. (ed.). (2019). *Lesia Ukrainka u sviti perekladu (vybrani pereklady yevropeiskymy movamy)* [Lesya Ukrainka in the World of Translation (selected translations into European languages)]. Kyiv: Vydavnychiy dim «Kondor». 272 s.

Lesia Ukrainka: bibliohr. materialy do 150-richchia z dnia narodzhennia vydatnoi ukrainskoi poetesy, prozaika, dramaturha [Lesya Ukrainka. Bibliography to 140 from the day of birth of]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/5486>

Litopys Knyh [Book Chronicles]: *Derzhavnyi bibliohrafichnyi pokazhchyk Ukrainy* (1991–2021).

Natsionalna Biblioteka Ukrainy im. Vernadskoho [Vernadsky National Library of Ukraine]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Ni! Ya zhyva, ya budu vichno zhyty...: biblioh. pokazh. do 140-richchia vid dnia narodzhennia Lesi Ukrainky (2011) [No, I'm alive! I'll live eternally! Bibliography to 140 from the day of birth of Lesya Ukrainka]. URL: <http://biography.nbuv.gov.ua/data/data/bibliogr/2990.pdf>

Pro vidznachennia 150-richchia z dnia narodzhennia Lesi Ukrainky [About marking of 150 from the day of birth of Lesya Ukrainka] (2018). In *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. Kiev. Iss. 11. P. 64 (in Ukrainian).

Ukrainka Lesia. (2021). *Povne akademichne zibrannia tvoriv* (T. 1–14) [Complete Academic Collection of Works]. Lutsk: Volynskyi Natsionalnyi Universytet Imeni Lesi Ukrainky (in Ukrainian).

Oksana Levytska. RE-READING LESYA: Lesya Ukrainka's Works in the Portfolio of Modern Publishers (Preparation of the Editions and Publishing Trends). In 2021 we are celebrating the 150th anniversary of Lesya Ukrainka's birth. The writer's legacy is represented by numerous works aimed at different target audiences. These writings are present in portfolios of Ukrainian publishers and receive priority support for translations abroad. At the same time, careful monitoring of bookstores reveals that the available selection is modest in terms of titles and quality of editions. The article **aims to** give an overview of the editions of Lesya Ukrainka's works produced by Ukrainian publishing houses and present on the bookselling market of the independence era; analyze the general trends in the preparation of editions, search for distribution channels and expansion of the assortment; draw the attention of Lesya Ukrainka researchers to compilation of new editions of her works with relevant content and form.

The **review methodology** is based on the method of bibliographical search since there is no up-to-date bibliographical index of Lesya Ukrainka's works. Therefore, within the premises of this paper, a bibliography of editions has been collected using library catalogs, Litopys Knyh (Book Chronicles) bibliographical publication as well as websites of publishing houses and bookstore chains. A thematic and typological method has been used to systematize the publications according to target audience, functional purpose, type, and kind.

The **research findings** include more than 150 editions of Lesya Ukrainka's works published by Ukrainian publishers as well as translations made into different languages. Close attention has been paid to the overview of works written for children, in particular adaptations. The paper traces major trends in the compilation of selected works dominating the existing assortment, focuses on mono editions and collections of dramatic works, and highlights quality editions in terms of editorial and publishing approaches. The specifics of the editions of authorial poetic collections, prose works, and epistolary genre works have been outlined. The research presents the first-ever overview of different types of editions through the prism of publishing and bookselling classifications, acknowledging the completeness of assortment or lack thereof for particular works by Lesya Ukrainka.

The **conclusions** summarize the selection of the editions of Lesya Ukrainka's works available on the book market and suggest recommendations for the creation of new quality editions which will represent the writer's creativity to different readers and make it more accessible to foreign audiences.

Keywords: Lesya Ukrainka, editions, translations, editions for children, selected works, collections, academic edition.

Левицька Оксана Степанівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри медіакомунікацій Української академії друкарства, доцент кафедри прикладної лінгвістики Національного університету «Львівська політехніка», <https://orcid.org/0000-0002-5033-4661>; oksana_levytska@ukr.net